UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Qvatvor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conuersione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

29. Cocincinae Regiae quale.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

Visual Library

petente diei decima, quam Aſtrologi Reginæ humandæ felicem addixerant, omnes de genibus, pronique in faciem obſecrant. Dignetur breue id quod reſtat itineris explere, id vbi deſcriptis lentiſque paſſibus perfectum beatum ſe putat cui contigerit demittendæ in foſſam ſandapilæ manus admouere, & terram iniicere, atque hinc tandem vltimùm exſoluto lentiſſimarum proclinationum lacinioſo officio Pechinum redditur; interiori cuſtodia militum quingentorum, totidem exteriori portæ; ciuitas funebribus, & luctu liberantur: parentalium Miniſtri pretium operæ ab Rege accipiunt. Datur plena reis & vinctis amniſtia, dumtaxat exceptis quos extraordinarij ſceleris, nefaria deſinet grauitas, condonatæ præterea penſitationes vndecumque fiſco regio debitæ ad vſque Reginæ obitum: vbicumque annona laborabat, erant autem propè in extremis Prouinciæ integræ, leuati ſunt tributo pauperes; ſtipe de fixo, & regiis horreis donati, ad ſementem & victum indidem pariter, agricolis ſuppeditatum eſt: grauiſſimæ demùm contributionis ad reſtituendam ex incendio regiam imperatæ, pars tertia toti regno remiſſa. Hæc librorum trium breuis epitome, quos de hoc funere vulgarat Rituum tribunal, Sinarium gentium abundè explicat, totum videlicet in officiis, & vrbanitatibus Rituum, in quibus omnem iacturam temporis lucrum putant, eóque vt in ſacris ſic in ciuilibus, tùm viri Principes, tùm pro facultate priuati etiam tàm intolerabili obſeruant ſuperſtitione, vt ſi quilibet homo Deus, & quæuis ciuilitas etiam priuata, publicum ſacrum foret. Hoc nempe ſe ſolos morum Magiſtros exiſtimant, nullos ſibi officiorum elegantia, grauitate, varietate, & multitudine aut pares aut ſecundos. Nunc ad res pergamus anni 1615. quæ cùm primum nobis obiiciant Euangelij áditum in regnum Cocinſinæ, iure lector videtur exigere cuiuſmodi regnum ſit, quidve illi cum Sinis in Religionis negotio, quod erit item ſuis annis de regno Tunchini explicandum.

19. Cocincinæ Regiæ quale.

Cocincinæ nomen, ex vero corrupit vulgi temeritas & imperitia, Chiaoci, vel Annan potius vocari debuit, quæ vox aut quietem ad auſtrum, aut quod alij malunt, rem ſignificat ad occaſum ſitam, & quæ vnum olim conficiebant regnum Cocincinam ſimul & Tunchin notat, Sinarum imperio ad occaſum & auſtrum, eiuſque pars quondam bello parta; poſt bello recepta ex Rege ignauo & mulieroſo, qui perduellem ſuum tributarium habere maluit quàm hoſtem. Diuulſum à Sinis regnum duplex, Tunchini poſtea Rex furioſus, & efferus, integrum ſibi aſſeruit ablata Ciampæ domino Cocincina, tranſmiſitque tamdiu in ſeros hæredes, quoad eius auus qui Cocincinæ nunc imperat ab Rege Tunchini, Præfectus in eam mitteretur. Hic magnæ mentis & animi iuuenis, ſic eius ſibi aſciuit imperium, vt nulli deinceps aut armis aut artibus Tunchinenſis aduerſus illam quicquam promouerit, etſi alioqui triplo & quadruplo, militum numero minorem, ſed enim Iaponum catapultæ atque acinaces; tormenta bellica

Batauorum,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Batauorum, & Luſitanorum ex crebris ad Sinum Hainanum naufragiis piſcantur permulta, & triremes centum in perpetuo ad pugnam procinctu, formidabilem tunchinenſi vſque adeò fecere, vt modeſto contentus, nec ita conſtanter impenetrabili tributo, vexare illam omitteret. Cocincinæ ſitum planities facit Orientem verſus in Sinenſem protenſa oceanum, illinc vnuecimo ab gradu, Regno Ciampæ ad auſtrum confinis; ad decimum ſeptimum prouecta Tunchino iungitur, occupatque in longum milliarium circiter trecenta ſexaginta, ob eius aliquem ex aquilone in argentem flexum: latam faciunt quidam milliaria viginti, alij quinquaginta, forſan rectè vtrique, ſed diuerſis ex locis eam menſi. Excelſorum montium vallum perpetuum illam ſoli beati planitiem à vaſto dirimit & horribili deſerto, quod ipſis cum montibus, Cocincinæ ſunt appendix ampla, ſed prope inutilis; deſertum quippe in milliaria ducenta ſterile, purúmque ſabulum; montes agreſtibus frequentes, & barbaris incolis, ſed libertatis ita tenacibus, vt ſe ſuæ quiſque in qua natus eſt rupis, aut ſyluæ dominum oſtentans ne Regi quidem Cocincinæ tributum aliud præter amicitiam ſolam pendat, quòd nihil ab ipſis prætereà inter illos montes niſi damno maiori & ſumptu quàm lucro poſſit exigere: at illa montium feritas, & hominibus ac feris inuia deſerti vaſtitas Cocincinam & Tunchinum, ab armis Cambogiæ, & Lao regnorum confinium egregiè defendunt, præſtantque iis idem ſed abundantiùs quod Ægypto Nilus fœcunda camporum irrigatione; præter portus quos magno numero immiſſis per tranſuerſa plana in mare fluminibus efficiunt commodos, ſic vt plaga vna leucarum viginti, ſeu portus, ſeu oſtia, ſeu receptacula nauium numeret ſexaginta: illa verò aquarum eluuio quæ totam operit Cocincinam in autumnum cadit: nam quòd cœlo torrenti ſubiaceat, ſuis propterea non caret habitatoribus, vt nimium facilis antiquorum argutabatur credulitas; ſuas habet quatuor anni vices. Vrit certè illam ardenti ſol æſtu rectâ illi imprudens, dum ad noſtrum, eiuſque tropicum progreditur & redit. Vbi verò accedit propiùs ad circulum æquinoctialem, tunc montes primum mitibus pluuiis infundi, poſt aquarum vim tantam in ſubiecta deuoluere vt oppleti lacus & fluuij omnia inundent, eluuione denique ſemper noua confuſis mari aquis Cocincina omnis, pars Oceani fit: quæ per triduanas pluuiæ inducias cúm paulùm remiſerit, ruptis iterum, & quarto, & ſexto ſæpiúſque ſubinde induciis debacchantium imbrium luxuries diluuiis totidem latè omnia per autumnum mergit. Quod tempus incolæ conuiuiis mutuis, veſtitu florido, omnique hilaritatis genere celebrant, & circumobeunt inuicem nauigiis, inuicem gratulantur, ipſóque ſua cum aula Rex lætitiæ agit potiſſimas. Exin nimirùm reſtingui æſtus violentior, ſpirari aura iucundior, cœlum aquilonibus ſerenari; fœcundari ſolum conceptu tàm vberi, non ex aquis modo irriguis, ſed ex pingui limo poſt aquas deſide, vt meſſe

triplici

triplici annum ditet; quanquam hæc ipſa felicitas, vltroneæ annonæ ſaturos incolas, infelices facit & ab omni artis neceſſariæ labore alienos, hanc enim haud rarò inertiam autumni ſiccitas fame toto regno lethali caſtigat, quodque deterius eſt refertur interdùm ſacrilege in Chriſtianos, id infortunium Deorum ſtrage commeritos. Ad hæc dum aquæ nauéſque omnia obtinent, commoditate incomparabili quoquò verſum lignorum immenſa pondera mittuntur: eſt enim lignea domorum omnium materiatio, & columnis altè ſupra notam menſuram eluuionum ſuſpenſa ligneis. Ducunt hæc ligna ſuis è montibus, ſcapo æquabili, & procero recta, vltra modum craſſa, rotunda tamen & veiut in columnas nata. Horum duplex genus eximium, alterum nigrare ad ebenum accedens; rubeſcens alterum, inſigne vtrumque, duritie, pondere, & ſoliditate, humido & aquis inuiolabili; vtrumque cuiuſvis cædere volentis arbitrio liberum. Parietes ædium componunt tabulæ, ſed quia lubet auram frigidam captare, ductiles; æſtate quin etiam mobiles ad ſubſtituendas earum loco reticulatas ex arundine quæ dum arcent aſpectum, frigus excipiunt. Facit quoque ad alacritatem diluuij lex prudens, quæ animalia vndis intercepta, addicit primo occupanti facitque dominos in ſubducendis iis prouidentiores. Scaphas mille videas huic intentas venationi aquatili, tùm domi lætas cum amicis ex præda epula, agitantes: nec minus quàm terra frugiferum mare; ſoluunt quatuor ante noctem horis quotidie piſcatorij lembi innumerabiles, poſt ſolis occubitum onuſtis piſcibus reuertuntur. Æſtimari vix poſſit, quantùm pecuniarum inuehant Iapones, Sinæ, Macaum, Philippinæ, Malaca, præter contermina Ciampam & Tunchinum; his ſitus opportunitate, & opulentia mercium emporium celebre præbet Cocincina; ſericum profert Sinenſi craſſius, ſed abundantius, durabilius, & minus operoſum, quo vbi naues illorum omnium implerit, habet quo ſuos ruſticos, & bubulcos ſerico veſtiat quàm lana, & quouis alio viliùs.

30. Lignum Aquilæ, & Calamba.

At merce diues eſt duplici, quæ vt cariophyllum Molucis; Bandæ nux odorata; ita Cocincinæ eſt peculiaris, & propria: de altera ſubinde aliquid cernimus in Europa; deſcribunt alteram auctores oculati, & multi, & integræ fidei; lignum Aquilæ priorem & Calambæ vocant, duplex vna eadem ex arbore; adultum, Aquilæ; annoſum Calambæ vocabulo; vtrique pretium benefica cerebro, & mira ponit odoris fragrantia, debilior viridi, & adoleſcenti; ſenili ac proptereà Calambæ fortior; decrepitæ verò vehementiſſima & maximè diuturna præſertim ſi teredinem ſenſerit, modo nodis vigeat intactis, vtpote natiuo imbutis vnctuoſo, ex quo illa exſpirat odoris præſtantia: abundant Aquila ij montes, quos Moi appellant, habentque diximus pro muro inter ſolitudinem vaſtam & regni frequentiam, licet cuiuis hæc ligna recidere, licet arborum illarum grandia corpora in ſtrues congerere, quæ per illos portus non magni veneunt, tranſuectæ in Indiam

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN